

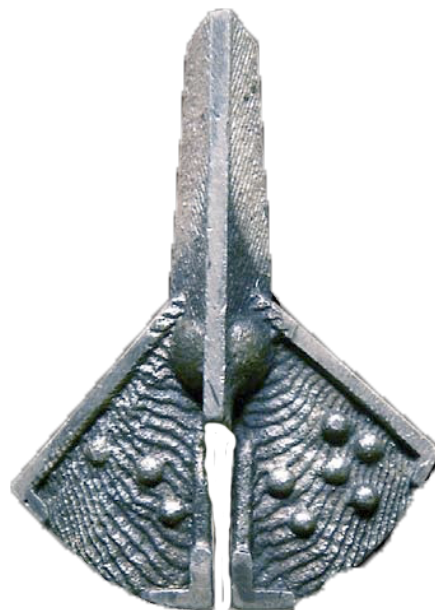
EESMÄRK

Tutvustada iidset ehete valmistamise tehnikat, kaugelt 5000 aasta tagant ajaloost, lõuna merede äärest.

Pakkuda huvitavat ja lõbusat tegevust ning võimalust heita pilk võlurite ja maagide imelisse maailma.

VAJALIKUD TÖÖRIISTAD

- Üks seepia kala luu (saadaval loomatarvete poes)
- Kullassepa saag
- Terav nuga
- Voolimispulgad
- Sukavarras
- Plaan

TAUST

Metallide sulatamine ehk valu ulatub 5000nde aasta taha ajalukku, kus erinevad kultuurid kasutasid seda töövõtet üsna ühestel eesmärkidel. Valati tööriistu, anumaid, relvi, ehteid ja muudki tol ajal tarvilikku. Ka seepiakalaluvalu on üks tollest ajast pärinev ehete valmistamise viise.

Protseduur ise on lihtne ning lõbusalt huvitav, tarvis on vaid häid mõtteid ja pealehakkamist.

Kuna luu koostis on pehme ja meenutab oma kasvamise poolest puitu (nimelt ka seepia kala kasvatab oma luule iga aastaga uue kihi juurde), siis kõigepealt lihvides ja hiljem luusse süvendades detaili kujutist, moodustab seepia sinna lisaks veel oma kihilise ornamendi. Sellest tulenevalt ongi see tehnika niivõrd huvitav ja lõbus just oma üllatuste poolest.

Seepia on tegelikult mollusk ning kuulub kalmaariga ühte liiki. Ta elab soojades vetes, vahemeres ja ookeanides, nende kallasetel jalutades leiad kindlasti meres surnud ja randa uhutud puhtaks pestud seepia kala luid.

Päris värskelt see luu valamiseks kõlbulik ei olegi, eelnevalt tuleb lasta luul kuivada, sest suure kuumuse ja niiskuse kokkupuutel tekkivad aurud ja gaasid on ohtlikud, lisaks ei pruugi Sa saavutada soovitud tulemust oma vormiga.

PROTSESS

Kõigepealt tuleb Sul seepia luu ilusaks tasapinnaks lihvida, selleks kasuta liivapaberit 100st alla poole jääva jämedus astmega, seda tehes ole aga ettevaatlik, sest luu on pehme ja annab töötlusele kergesti alla. On oluline, et kokkupuutepinnad oleksid täiesti siledad, seda saad kontrollida kui need vastakuti asetad ja vastu valgust vaatad. Nii tehes saavutad maksimaalselt hea tulemuse.

Järgmiseks pead saega luu ülemise otsa piisava kauguse tagant maha saagima ja kujundama sinna suudme, mille kaudu valatakse sulametall vormi. Suue peab olema piisavalt suur ('a 2 cm), et valamine oleks mugav ning sulametall saaks võimalikult kiiresti oma ülesannet täita.

Edasi kasuta vanaema sukavarrast, vanaisa naasklit või ema küüneviili, millega iganes Sul on mugav ja hea luusse kujutist graveerida. Seda tehes pead olema ettevaatlik – ära kiirusta, ole kannatlik ning hoolas, iga liigutus, mida siin teed, jääb hiljem näha Sinu tulemusel.

Lisaks graveerimisele on võimalik kasutada ka muljumise tehnikat, see tähendab, et kasutades piisavalt tugevat eset võid jätta luusse jälje, mis hiljem annab pöördtulemuse Sinu töö. Ehk vajutades kujutisse augu, saad hiljem tulemuseks mummu.

Kujutada võib kõike, kasuta fantaasiat ja loovust ning lõbutse. Ainuke mida pead jälgima on see, et kujutis väga keeruliseks ei läheks, kuna tehnika kasutab gravitatsiooni mõju, siis sulametalli valgumine peenikestesse uuretesse on väga raske, sest metall hangub kiiresti ja muud lisasurvet ei avaldata.

Et gravitatsiooni jõud saaks hõlpsamalt toimida, joonista kujutisele juurde gaasikanalid tõusuga üles. Need teed Sa selleks, et valades tekkival gaasil oleks ruumi põgeneda sulametalli eest, kui tal seda teha ei ole võimalik, siis täidab Sinu joonistatud ruumi gaas ja metallile jääb ruumi väheks. Seega jää lihtsate vormide juurde ja hoia end sattumast liialt luu servadesse. Kujutise suurus vali olemas oleva metalli koguse järgi.

Kui kujutis on valmis, kontrolli tasapinda veel kord kattes see vastusega ja vaadeldes vastu valgust. Oled tulemusega rahul, siis nüüd tuleb see traadiga kõvasti kinni siduda, ent siiski mitte liiga kõvasti, sest luu on õrn ning võib puruneda. Ole ettevaatlik ja kannatlik, see saab kindlasti tasutud.

Nüüd protseduuri ohtliku osa juurde. Hõbeda sulamiseks vajalik kuumus on 940° ning pronksil 1060° , see on väga kuum ja võib põhjustada valusaid põletushaavu. Ära kiirusta, ole ettevaatlik!

Kasuta kuuma taluvaid kindaid, prille ning ka maski võiks ette panna, et mitte sisse hingata sulamisel ja põlemisel tekkivaid gaase.

Sulatamiseks on erinevaid mooduseid - ääsil, ahjus või brenneriga, kuumutades saavutatakse piisav metalli sulamiseks vajalik kuumus. Sulatamine toimub kuumust taluvas anumask, mis on keramaamiline või paksust terasest valmistatud kiln – tiigel. Kui kuumus on õige toimub metalli sulamine suhteliselt kiiresti, sõltuvalt kogusest muidugi.

Sulametall vala ettevaatlikult kiire liigutusega vormi. Väike kogus sulametalli hangub õhu käes väga kiiresti, temperatuuride vahe on ju pea 1000° . **Ole alati ettevaatlik!**

Kui valamine tehtud, kasta valu umbes viieks minutiks vette jahtuma, alles selle möödumisel haruta vorm vaikselt lahti ja vaata selle sisse.

Mis edasi, sõltub juba Sinust, kas saab sellest kaela- või kõrvaehe, sõrmus või hoopis midagi muud..

